

„Fizikalnih meja ne moremo pretentati“

Snovalec globalizacije Franz Josef Radermacher je v pogovoru s CIPRO in v svojem predavanju na letni konferenci v Gamprinu/FL orisal nov gospodarski in družbeni red. Kako se stvari odvijajo v Alpah, naj bi bilo odvisno od globalnih struktur. Vlogo CIPRE vidi ugleden član Rimskega kluba v tem, da probleme usmeri na pravi naslov.

Gospod Radermacher, zavzimate se za ekosocialni in ne tržno-radikalni princip. Kaj to pomeni?

Ekosocialni princip je tržna struktura, pri kateri politika razmeram na trgu postavlja ekološke in socialne pogoje v obliki spodbud, zakonov, predpisov. Konkurenca in tržne razmere se tako odvijajo le v okviru ekološko-socialnih ciljev, denimo torej z doslednim izvajanjem varstva okolja in družbenim ravnovesjem.

Ali so za gospodarski, socialni ali ekološki izzivi v ospredju zanimanja?

Naši izzivi se gibljejo na treh ravneh in so med seboj povezani. S povsem fizikalnega vidika okolju ne moremo narekovati, kako naj ravna. S fiziko ne moremo voditi pogajanj, da bi dosegli soglasje. Torej je treba fizikalne meje vključiti v ekonomski sistem. Brez pametnega socialnega ravnovesja ne moremo ustvariti nobene strukture, torej moramo v ekonomski sistem vključiti vsaj izobraževanje za vse in določeno raven socialne zaščite. To pomeni predpise, npr. o zaščiti mater, zdravstvenem varstvu, pokojninah, minimalni plači itd. Te moramo ekonomskemu sistemu vsiliti. Ravno tako je treba sprejeti predpise o nujnosti plačevanja davkov, da bomo lahko npr. za vse organizirali šolanje. In če bomo to storili, bomo dobili boljši svet in bogatejši sistem, kot če tega ne bi storili.

Kaj pričakujete od politike?

Uveljavitev pravkar omenjenih načel je najpomembnejša naloga politike. Pri vseh razvitih narodih se politika polovico časa ukvarja prav z njo. Lahko bi rekli, da je najpomembnejša skrb demokracije, da daje v gospodarskem sistemu prave usmeritve prek politike. Težava globalizacije gospodarstva je bila, da tega v nacionalno-demokratskem smislu nismo več znali tako kot prej, saj se je ekonomski sistem na globalni ravni tem usmeritvam poskušal izmakniti. Zato moramo sedaj vzpostaviti globalno ekosocialno ureditev, ker sicer v nacionalnih državah ne bomo več imeli možnosti, da z našo demokracijo stvari urejamo tako, kot je to smiselno z vidika večine prebivalstva.

Orisali ste tri scenarije: zlom, brazilizacija oz. socialna nepravilnost in ravnovesje. Ali Alpe spadajo k poražencem ali zmagovalcem tovrstnih trendov rasti?

Doslej so Alpe zmagovalke. Alpe ležijo v enem najboljših predelov sveta, namreč v Evropi. Regulacija ekonomskega sistema je tukaj najbolje uspela. Seveda je tudi Evropa sedaj pod strašnim pritiskom. A gledano na splošno smo v Evropi doslej storili zelo veliko, da bi omogočili socialno ravnovesje, vsekakor tudi za hribovsko kmetijstvo. Težava je v prihodnosti. Prihodnost v razmerah, denimo, podnebne katastrofe in še kar trajajoče globalizacije. Če bo svet doživel ekološki kolaps, če bo končal v brazilizaciji, bo za ljudi v Alpah zelo zelo težko. Veliko slabše kot danes. V svetu ravnovesij pa bodo

stvari še boljše. To pomeni, da bomo odgovor na vprašanje, kako se bodo odvijale stvari v Alpah, našli v vprašanju, kako bomo razvijali globalne strukture. To ni tema, ki bi bila značilna za Alpe, ampak je tema celotnega sveta. Če bomo ravnali pravilno na globalni ravni, čaka Alpe lepa prihodnost. Če bomo na globalni ravni ravnali napačno, bo to tudi za Alpe zelo slabo.

Kakšen je lahko pri tem prispevek nevladne organizacije, kot je CIPRA, ki ne deluje globalno?

Prispeva lahko veliko, kajti problemov se je treba na tem svetu lotevati po logiki subsidiarnosti. Globalne probleme je treba nagovoriti globalno, tu so čezmejni problemi, ki se jih vsakokrat rešuje v čezmejnem kontekstu. To bi bile npr. teme, ki so relevantne za območja vzdolž rečnih tokovih, gorskih masivov. Sem sodijo Alpe, sem spada Renska konvencija. Zelo pomembni problemi se rešujejo le na kraju samem. Če seveda okvirni pogoji na višji ravni ne ustrezajo, potem tudi problemov na nižji ravni ne moremo prav pametno reševati. In na vsaki ravni potrebujemo vzajemno učinkovanje gospodarstva, politike in civilne družbe. To pomeni, da CIPRO potrebujemo prav za reševanje problemov točno na tem mestu. Menim, da je velik napredek, da imamo okvirno Alpsko konvencijo in da imamo z državami, ki sodelujejo, skupen cilj –varstvo Alp. In menim, da je zelo dobro, da obstaja nevladna organizacija, ki se – izhajajoč iz civilne družbe – s temi temami ukvarja vzporedno s političnim procesom. Natanko to potrebujemo.

Ali glas CIPRE upoštevajo v krogih ljudi, ki sprejemajo odločitve?

Kot prvo, CIPRA sodi h krogom, ki jih je treba jemati resno. Tako kot sodita k njim naša politika in naše gospodarstvo. Problem praviloma ni v tem, da politiki in gospodarstveniki ne jemljejo resno tega, kar govorijo resni ljudje, ker to že sami vedo. Problem je, kaj lahko storimo. Kaj lahko storimo v razmerah globaliziranega gospodarstva? Kaj lahko storimo spričo pravil, ki nam jih nalaga Svetovna trgovinska organizacija? Veliko tega, kar se mora zgoditi v gorah, je povezanega s kmetijstvom. S kmetijstvom v ekstremnih razmerah. Vprašanje je, kakšne možnosti nam dopušča sedanja pogodba Svetovne trgovske organizacije glede kmetijstva. Obstajajo smiselna načela, utemeljena so na evropski ravni. Izvajati pa se morajo na državni ravni. Potem pa imamo nenadoma trenja med hribovskimi in preostalimi kmeti. Pri tem pa problem sploh ni politika, problem je združenje kmetov, kmetijski sektor v celoti in z zelo različnimi interesi različnih deležnikov. Nenadoma opazimo, da so hribovski kmetje ekonomsko gledano majhna skupina. In ta majhna skupina le s težavo oblikuje svoja stališča. Sama notranja diferenciacija kmetijskega vprašanja je že izziv. V bistvu ne gre za to, da nekdo posluša ali razume. Gre za to, kako v razmerah močne oblasit in v zelo zapletenih političnih procesih navsezadnje le uveljavimo razumne rešitve.

Gamprin/FL, 17. septembra 2009
Barbara Wülser, CIPRA International